

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата шаље се поштом
ском упућеницом непосредно ад-
министрацији „Гл. Црногорац“
на Цетиње, или отплатившица;
на поштом на коју драго пошту-
а коме је наручише, може се
преплатити код г. *Петра Ража-*
дановића, К. П. агента у Котору.
Доплате се шаљу уредницима.
Ручкопис се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет линија
по три новчића за први пут,
а за сваки даљи пут по 2 новч.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Њ. В. Господар и Њ. В. Књаз Насљедник са Њ. Њ. С. С. Књазом Петром и Књагиницом Вјером баве се на Крушевцац.

— Г. Денре, бивши француски ополномоћени министар при нашем Двору, са госпођом, опростивши се са својим пријатељима, отпутовали су са Цетиња.

— Г. Кенеди, ирлски министар при нашем Двору, отпутовао је са својом фамилијом на доцет.

— Г. Трибер, секретар француске легације, отпутовао је у Дубровник.

— Г. Серкиа-Ефонди, турски консул у Оцињу, бавио се неколико дана на Цетињу и повратио се да нас на своје мјесто.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 6 новембра.

Док се с једне стране чине припреме за међународну конференцију, на којој би се имало обуставити даље оружавање, да се установи вјечити мир, с друге стране оружавање Инглеске и Француске грозничаво се наставља.

Жалосно унутрашње стање Француске, ком је узрок Драјфусова ствар, принуђило је француску владу да попусти Инглеској, да опозово мајора Маршана из Фанодје, и напусти ову тачку, толикијем трудом постигнуту.

Пошто је Инглеска одржала такву побједу над Француском, и пошто је лорд Сализбери на банкету у част побједитеља Судана генерала Киченера похвално „мудрост“ и „здрави разум“ француски, пита се: на што та даља оружавања?

Француска влада — вели „Петрогр.“ Вједомости — попустила је с тошких осјећајима, јер то није одговарало достојанству Француске, као велике државе. „Пораз Француско је несумњив, али загазити у рат у овом часу, кад је Француска поцијепана унутрашњим раздорима, кад је реформа флоте тек отпочела, када Инглеска има двоструко више великих бродова и три пут више обичних крстарица него Француска — било би безумно. Било је безусловно потребито рачунати правом јачега, у првом логичног противрјечија појмова права и силе. Све су државе имале тошких дана увијешћеног њиховог достојанства: и ми смо имали Севастопољ и берлински конгрес, али то није задржало развитак наших сила. Једно је неопходно: умјети се користовати тошких лекцијама, не падати духом услед неуспјеха и чврсто вјеровати, да ће све проћи а да ће правда побједити... Инглеска се радује, али не треба губити вјеру у Немзиду која казни. Увјеру, коју је напустила Инглеска Француској, она неће заборавити, и овај бол незадовољног понижења и неосвојеног увјешће послужити као добро средство, ако не да се уништи партијски

раздор, а оно бар да знатно ослаби. Притајано патриотско осјећање у мноштем францускијем трудебеницама букнуће жаркијем пламеном, и све ће се силе уложити за величину Француске у подизању њене унутрашње и спољашње моћи, и тада се неће моћи ни мислити о понижењу права пред силом, као у питању Фашаде... Ово је питање добра поука за ријешене другога, неизмјерно важнијега питања: о евакуацији Мисира.“

Из овога схваћања односа инглеско-францускијех послје француског напуштања Фанодје може се добити одговор на постављено питање: на што даља оружавања?

У тако озбиљном тренутку предстојао је банкет — част новог лондонског лорд-мера, на ком обично инглески министар-председник држи говор о спољашњој великој политици Инглеске, који се ваља очекива с великом пажњом, али се овога пута очекивао удрученом. И лорд Сализбери је држао одшта значајни говор. Он је казао, да инглеска влада, настављајући оружавање, не мисли ни о присаједињењу Мисира, ни о проглашењу протектората над васалним Турском државама у Африци, а још мање о захвату Крита и Сирије. Садашњи положај, што заузима Инглеска у Мисиру, такав је, да он не види узрока, да га сада измјеније, напоменути ипак, да послје побједо Киченерове код Омдурмана тај положај већ није онај, какав је био прије то побједо. Говорник је признао, да би промјена тог положаја значајна европски рат, који он сада не жели. Ако се Инглеска, послје уступке, учинене јој Француском, и даље оружева, то зависи од тока општијех свјетскијех догађаја. Док се увјенчају с успјехом напори руског Цара у корист разоружања, дужност је инглеске владе да не губи из вида опасности, који окружавају Инглеску, и да узме сходне мјере. На политичком пољу, који су до сада заузимали сами јевропски народи, појавила се сада Америка с њеним огромним силама. Ова појава, може бити, и неће послужити интересима мира, али у сваком случају биће корисна интересима Инглеске. Велика колонијална и поморска држава ризикује да се напенада сруши, кад не би имала довољно поморскијех сила. Настављајући своја оружавања без сваке задње мисли, Инглеска се само бриње о својој целокупности и неприкосновености. То је суштина говора маркиза Сализберија.

Петроградско „Н. Време“ вели: „Јучерашња ријеч маркиза Сализберија неће ни у каквом случају умјерити бригу, коју је изазвало инглеско оружавање. У спољашњем облику без изазивачког тона, она наговјешћује такве намјере инглеске владе, кој може остварити само на уштрб изванредно важнијех интереса континенталнијех држава у опште, а Русије и Француске у особености. Потребито је најпажљивије бдит над даљњим развитком тих замисли Инглеске у име којих се она демонстративно хвали превасходством свој бродовла. Може бити, да ће нареднајућа год. 1899 видјети цио рат међународнијех догађаја колосал

важности, и треба се раније приугодити за те догађаје.“

У свом следећем броју, настављајући о овом знаменитом говору лорда Сализберија, петроградски лист вели: „Главни је интерес, не у ономе, што је рекао у више или мање одређеном облику, него у ономе, што је прећутао, или што није договорно, а тога у његовом говору има доста. Остаје савршено неизвијено, како се намјерава инглеска влада у будућем користовати побједом Киченера под Омдурманом и у колико је она расположена сматрати основаном жељу Француске да себи обезбеди слободни излазак на горњем Нилу. Ако је извијено, да теоретички Инглеска не одбија руски предлог о заустављању оружавања, с тим уједно излази из ријечи лорда Сализберија, да инглеска влада у блиској будућности сматра потребитијем одговорити оружавањем, које се није прекратило ни послје уступке, учинене Француском у питању о Фашади. Потребу овог оружавања инглески премијер види у свјетскијем догађајима, који се данас развијају, и који му налажу дужност да чува неприкосновеност не само Инглеске него и све британске царевине, као велике морске и колонијалне државе. Та ријеч одговорила се, како изгледа, не само на инглеску манту о освојењу цијеле источне Африке од рта Добре Наде до Кајира, него и на антагонизам инглескијех интереса на далеком истоку са интересима других великих држава а особито Русије и Француске. Загонетно је такођер што је благородни лорд казао о повој политичкој улози Сједињенијех Држава. Признајући, да ова улога неодговара ни из далека интересима општега мира, он је ипак сматра корисном за инглеско интересе, одакле излази логички закључак, да ове интересе претпоставља првијема, не заустављајући се пред посљедицама тог предпостављања, које се он узда предвидити демонстративнијем оружавањем на мору Све ово не успокојава са међународног гледишта. Од сада је у истини трудно не видјети, да међународна политика Инглеске престало пријети јевропском миру. Сам лорд Сализбери то не крије, говорећи о повој политичкој улози Сједињенијех Држава. Очекивано је, да се такве изјаве не смију остављати без пажње, и ако се трудно може рачунати, за зауздати инглеска предузећа, на такве комбинације, као савез континенталнијех држава. Инглеска је природни савезник Немачке, и ова само по спољашности може — ако уопште узхоће и то — присајединити се континенталном савезу, не имајући никаквог интереса у ослабљењу Инглеске. Очекивано, кад би смо ми на њу рачунали, сами би себи приугодили разочарење. Ми ипак мислимо, да и без Немачке, Русија и Француска имају довољно средстава, да расхладе доста шумно објављени ратни жар Инглеса.“

Из свега се види да је положај међународни много озбиљнији постао послје дипломатског успјеха Инглеске над Француском, чији је пораз и њена савезница Русија осјетила; али позната мудрост и умјереност лорда Сализберија лако може дати задо-

вољитину Француској и тијем разведрити тако наоблачени хоризонт политички.

Политички успјех путовања Цара Вилхелма у Цариград и Палестину све се више открива. Петроградско „Н. Време“ пише: „У руској и иностраној штампи много се говорило о француском протекторату на истоку. У своје вријеме ми смо подробије изложили све интриге берлинског кабинета у томе питању, и тврдили смо, да Немачка по сваку цијену тежи да нанесе удар традиционалном француском протекторату на истоку и да те тежње имају не мали значај како за Француску тако и за Русију. По добивеним извјештајима, неспоразум између Немачке и Светијем Престолом савладан је. Папеки легат у Цариграду монсињор Бонети говорио је врло дуго са немачкијем Царем, уз то Цар Вилхелм је зажелио да прими папскога легата прије од свијех других дипломата. Као што се говори, немачки Цар је изнова потакао питање о постојаном папском преставнику при отоманској влади и изразио је наду, да ће у недалекој будућности бити у Ватикану преставник отоманске владе. Из овога се види да берлински кабинет не напушта мисао, не обзирјући се на први неуспјех, да доведе турског дипломатског агента код Светог Престола и тијем коначно ослаби француски протекторат на истоку. Свој разговор са Царем Вилхелмом монсињор Бонети саопштио је по телеграфу. У Риму је тај разговор веома живи одзив, о чему Кардинал Ледоховски није могао скрити своју радост. Телеграм, да је Цар Вилхелм даровао немачкијем католицима добивено свето мјесто усенија Богородичинога у Јерусалиму, потврђује да не може боље, да замисли немачке владе на истоку из области фантазије прелазе веома брзо у стварност. Овај дар Немачког Цара није ништа друго него удар и удар рјешителни француском протекторату. У Ватикану штедрота Цара Вилхелма, који се брине за католичке поданике на истоку, предусрећена је видљивом радост, и приврженици тројиога савеза са кардиналом Ледоховскијем на челу сматрају да су све наде кардинала Рамполе и пријатеља Француске пропале. Тако је пред нама једна од првијех побједо немачке владе на истоку. Нема сумње да обарање француског протектората подиже углед Немачке на истоку. Треба се надати, да ће се француска влада, која има за собом у том питању вјековну политику, постарати на један или други начин, да стане на пут себичнијем плановима берлинског кабинета, и да ће умјети у свиком случају да сачува свој традиционални утицај на католике на истоку.“

У другом свом броју исти лист говори опширно о постигнутијем успјесима на економном пољу на истоку и о даљњем плановима немачкијем, на вели, да је сам Султан дао немачком Цару право протектората над католицима на истоку, и тијем на страну одмакао традиционална француска права.

Ако се и ово обистини, онда ће овај успјех Цара Вилхелма, иза Фа-

шоде буди други удар угледу Француске, као велике државе.

Посјета г. Скузеса, бившег грчког министра иностранијех дјела, на Цетињу, одакле је пошао преко Биограда у Софију, није остала неопажена у извјеснијем листовима. Сада бечка „Пол. Кор.“ доноси из Петрограда следеће саопштење: „Тврђење некијех иностранијех листова, да је посјета бившег грчког министра Скузеса на Цетињу, у Биограду и Софији слиједила не без знања руског кабинета, нема основа. Руска дипломатија не мисли о томе, да преко ма каквијех посредника мијења односе између балканских држава. Оваква тежња Русије, да избјегава дирање балканских прилика, које одговарају уговорима, манифестира се најјасније и најдјелотворније укупном спољашњом политиком руске владе, а особито успостављенијем спорауом између Беча и Петрограда односно балканских питања.“ Међу тиме ми нијесмо нигдје опазили да се је са икоје стране рекло, да је споменуто путовање грчког државника слиједило са знањем руског кабинета; а да овај не би желио да се односи између балканских држава измијене, то ће трудно ко вјеровати.

ПОЛОЖАЈ У АУСТРИЈИ.

Из њемачке мањине у бечком рајхсрату потакао је предлог, да се министар Тун стави под оптужбу, што се користовао 145 чланком устава. Приликом расправе о том предлогу вођа претјеранијех њемаца Шенерер држао је говор, у ком је отворено израао жељу, да њемачки раскомада Аустрију и присвоји њене њемачке и њемачко-словенске покрајине.

Те ријечи њемачког необузданог говорника изазвале су праву буру у бечком рајхсрату, а још више у журналистици.

Ево што пишу загребачке полуаванцирне „Народне Новине“ о положају у Аустрији послје тога говора:

Председник пољскога клуба г. Јанворски просједовао је огорчено у име Пољака и већине против велездајничтву Шенереровом, а гроф Штиргк учинио је то исто уз дреко прекидање јуначине Волфа у име њемачког велепоседа. Ови прорједји имали су додуше да се чују у оној истој сједници у којој је Шенерер позвао цара Вилхелма II, да ослободи њемце из аустријског јарма, т. ј. да оружјем раскомада сиротињину државу, али су добро дошли и три дана касније, да се чује, како већина аустријског парламента не само са презирном шутњом, него и с огорчењем повријеђеног патриотизма просједује против дреком талми-патриоти,

ЛИСТАК.

КИТАЈСКА ЦАРСКА ФАМИЛИЈА.

(Превод с руског.)

У Китају, као што је познато, влада већ два стољећа и по манџурска династија.

Њена поуздана историја почиње г. 1616, кад је манџурски вођа Тај-цау узео царски наслов, обукао се у жуту хаљину, и почео говорити о себи: „ми“. Родонаследником царске куће сматра се Ајжин Гиоро, који се родио на чудан начин од божиствене дјевојке. Међу светијем горама манџурским, у Чан-Бо-Шанском храму има особито знаменита гора, позната под именом Букура, невод које лежи језеро Булхури. Ту се обично сјелећае с неба три дјевојке: Енгулен, Чженгулен, и Фекулел, да се купају у чистијем струјама. Један пут дух с вине, претворин се у тицу, прелећао је изнад језера и бацао је крајњи плод у хаљину најмлађе дјевојке. Она је окусила тог небеског дара и одма се осјетила трудном. Тада је Фекулел рекла: Ја сам отежала, и не могу већ узлећет на небо.

— Зар се духови боје чега? Види се да је небу угодно да ти сина дарује. Сврши свој посао, па се поврати к нама! — одговорше јој дјевојке, и с њом се опростише.

Кад је подрасла чудно дијете, мати му је испричала историју његова рођења,

који се је огријешо злочином у закондавном тијелу, какав би се једва гдје друго могао допустити.

Што су њемачка пучка и напредњачка странка лијепо мучале и у задњој сједници, то је сасвим досједно и наравно. Та ни њихови јавни органи нијесу нашли разлога у Шенеровим изјавима, да на њих кријепко реагирају, па чему да њихови матадори у парламенту дијеле огорчење већине, кад није искључено, да ће им Шенереровци још требати као учесници њемачке заједнице за обструкцију, што не се не ће водити „стварним“ законичним дебатама, него с помоћу каквих плућа и пултова? А уз то не ваља заборавити да њемачка пучка странка није у првобитном размаку од Бисмарковаца а ла Шенерер и Волф, према њезини матадори више пазе на своје ријечи, те нијесу онако „искрени“, као њихови „радикалијци“ другови.

У колико је мучање споменутијех странака с обзиром на Шенерерове изјаве у неку руку наравно, у толико је разумљив и нови говор Шенереров, у којему је тврдио, да само он са својим друговима заступају право мишљење њемачког народа и који је завршио укључено: „Живијела уједињена њемачка!“ А посве је наравно, да је за њим у истом смислу говорио др Волф, признајући прегрешитично становиште њемачких националиста.

У току свог говора, који је био бурно прекидан, но коме председник ипак није брзо крај учинио, назвао је Волф Пољак — народом наметником.“ Тек та дрека увреда цијелог једног народа избила је дна стрљивости и Пољака и већине у опште. Настала је неопишива бурна сцена. Пријетски песницама и довикујући му највеће инсulte, сабрали су се Пољаци без обзира на разлике фракција око Волфа, те му нијесу дали даље говорити, а један га је од њих и гурнуо у лева тако, да је похрипуо. Ту није било разлике између чланова пољскога клуба, пољских социјалиста, Стојаловсковаца и сељака: сви су у највећем огорчењу због увреде своје народности навалили на дрзника, захтијевајући уједно од председника, да му одузме ријеч, што је овај напошљетку и учинио, а по том су Дасински и Гњевом додуше завидно жестоком, али скроз разумљивим вербалним инеултима осветили увреду свога народа.

Било је то скандал, какви се ни у аустријском рајхсрату не виђа често, али скандал, који је оправдан дреким изазивом и с тога разумљив, нараван. Начин, којим су Пољаци онемогућили др Волфу да говори, може се у оваким приликама не само разумјети, него и одобрити, а исто је тако било посве умјесно, што му је председник одузео ријеч.

Но ако је то све силом одношаја умјесно и ако се може одобрити овакви скандал, објективном мотрицом са стране не може да иде у глану, како то, да у рајхсрату један дрзник Вољфов и Шенерерова која мора тек увриједити пољски народ, па да се на њега обори толико огорчење и да му се одузме по пословнику ријеч, док ти исти поштењаци могу извати велездају на велездају, па им се ријеч није не одузмиље није не онемогућује. Није ли то нешто, што је тешко разумјети?

Ми једва можемо замислити парламент, у којему би један Волф или Шенерер могао наставити свој говор, чим би му преко зуба пријешла једна велездајничка ријеч, а у рајхсрату та господа износе небројене

дала му малу дању и рекла: — Нека ти буде назив Ајжин Гиоро, а име Букура Јоншон! Тебе је небо родило, да умирши смењено царство, па ајде да њим управљаш! Плов током ријеке, па хеш наћи суђену ти земљу. — Ово су биле посљедње ријечи дјевојке, која је олет узлећела на небо, а Ајжин Гиоро пустио се куд га је судба вукла... Лађа га је довела на једно мјесто, гдје су живјеле три фамилије, између себе у заваји због права првенства и господарства... На први поглед на младина, који се блистао лепотом и величанством, непријатељи забораве своје распре, и кад је он рекао: Ја сам Ајжин Гиоро, ког је небо послало да влада над вама! — три фамилије једнодушно признаше га за своју главу.

У овој легенди, као у већини сличнијех прича, под свемогућим фантастичкијем измишљањима, крије се зрно неумиљиве фактичне истине. Ријеч Гиоро значи западни Ајжин долази од назива вучјенске куће, која је владала у сјеверном Китају од 1115 до 1234 под именом Гин и под својим народнијем манџурским називом Ајжин. Легенда се односи на вријеме око 1300, и тако показује, да су потомци владајуће негда вучјенске династије са сјевера опет задобили власт на свом огњишту у Манџурији (Ивучјени или Ивучи, такођер су Манџури).

Правијем основацем манџурске величине и државе треба сматрати знаменитог вођу Тај-цау, који је уједино под своју

велездајничке тираде тек уз слабо прекидање и уз немоћно председничково позивање на ред. То доказује, да се њихова гнусна работа олакко узимље, док на супрот разни појави изван саборнице — и. пр. у Граду и у њемачким крајевима Ческе — показују, да се тако не би смјело поштупати према велездајницима, који своје бесјезде без запријеке у хиљаде примјерака шире у пучанству.

Наше је мњење, да би председник рајхсрата против чељадни а ла Шенерер и Волф морао издашније и досједније вршити своје право, а и сама већина не би смјела тријети, да се така чељад поиграва с најсветијим осјећајима сваког вјерног држављанина и искреног патриоте. Кад би и председник и већина, како у прекључењем случају, редовито поштупали против велездајничка, они би изгубили испод својих ногу терен, те би се напошљетку повукли са попршта, које није за то ту, да издајници имаду прилике за безказниво пропагирање велездајничства. Свако даље поднашање оваких појава могло би имати тешких посљедица, а и кад их не би имало довољно је, да се оваким појавама пред цијелим свијетом компромитује аустријски парламент и ослабује углед монархије, па је то више него довољан разлог, да им се на пут стане, а то се може и без промјене пословника, како је поштупак у прекључењем случају доказао, само ако се безобзирно са свих страна патриотична дужност врши.

У осталом је вјероватно, да већина рајхсрата не ће имати прилике, да се још дуго натеза са Волфом и његовом дружном.

Још прије неколико недеља могло се је вјеровати, да ће рајхсрат бити спреман за рад, али данас је тај оптимизам скроз неоправдан. Одношаји су до скрајности жалостни у сваком правцу; данашњи рајхсрат фактично нема разлога да постоји и не ће преостати друго, но да му се што прије затворе врата. Онда ће се опет издати параграфом 14. а што ће иза тога бити — знаде сам Бог.

Петроградско „Н. Врмја“ пише:

Отворено проглашење сепаратизма аустријскијех њемаца, што је учинио г. Шенерер у аустријском рајхсрату, уз то још оштријем и изазивајућијем начином, јесте непосредна посљедина свега предходног дјеловања аустријскијех сепаратиста њемачке народности, који већ одавна не скривају своје тежње, да отргну од Хабзбуршке монархије њезине њемачке покрајине у царств Хохенцолерне царевине. Најновији говор г. Шенерера само је нови корак на путу, на који су ступили он и његови једномисљеници, али корак одлучни. Сједили његов тон противу Хабзбуршке династије и нападаји на аустријску војску нас нимало не изненађују. Ови њемци, који желе да придруже њемачкој своје аустријске санароднике, сада само испуњавају пријетње, којима су до сада покушавали да принуде Франца Јосифа, да не даде аустријскијем Словенима једнака права као њима. Њихова је дивизија: „њемачка мањина мора превлађивати у Аустрији“, и кад бечка влада на то не пристаје, они громко изјављују своју намјеру, да престану бити поданици Цара Франца-Јосифа.

Г. Шенерер није се зауставио у свом говору ни пред чим. Он је позвао Цара Вилхелма II да пружи помоћ аустријскијем њемцима, захтијевао је да се расстрге тројни савез с тога што аустријска

власт сва манџурска племена на југу од Амура.

Г. 1616 Тај-Цау узео је наслов равни царскоме и до своје смрти г. 1626 војевао је против Китаја. Његов син и насљедник Тај-Цаун јако је раширо границе своје државе, покорио скоро сву источну Монголију и Кореју и предузео нападаје на Китајску царевину. Г. 1643 Тај-Цаун умро је. Годину послје његове смрти његов насљедник пренио је своју столицу у Пекин и положио основ царевалу нове династије у Китају, коју је назвао Да-Чинском т. ј. великом и чистом, што је значито да ће владати чистом праведношћу.

Од Тај-цау до Цара Тун-Джаи, кроз 259 година (1616—1875) престо је прелазило од оца на сина. Сврху Тун-Джаи она се прва линија прекинула, и с избором Куан-џуа престо је прешао на једну побочну грану.

Насљедником престола у Китају није ајтарији син владовао. Овај може да изначи својим насљедником којег хоће и својих синова. Ко ће бити насљедник и зна се за живота оца, да се себичани не купе одога њега, стварајући партије тражећи да се на сваки начин одликују, то може донјети рђавијех посљедица.

Титуле, које постоје у Китајском закону за означити Цара, показују да је такан у народнијем очима. Цар је — „ин небеса“, „Врховни управитељ“, „Неки владалац“ и т. д.

Као „Син небеса“ Цар управља по рочиитој заповиједи небеснијех сила, које

војска са своје разнонародности не може бити поузданом помоћником на бојном пољу војени њемачкој, и завршио је свој говор громким: „hoch!“ у част њемачкој.

Мора се чудити умјерености, с којом је одговорио г. Шенереру министар-председник гроф Тун, који прешавши бутке његове испале против Хабзбуршке династије, заузео се само за војску, рекавши, да је она паладијум Аустро-Угарске.

Ова уздржљивост само се зар може растумачити тијем, што је својим безумно-смјелијем говором вођа аустријскијех парламентариста пружио бечкој влади нови повод, да учини крај један пут за вада у Аустрији парламентарном стању ствари, које не допушта правилни ток политичког живота у овој половини Хабзбуршке монархије. Цару Францу-Јосифу и његовијем савјетницима, који не желе положити оружје пред једномисљеницима г. Шенерера, не остаје ништа друго, него да распусте рајхсрат и да управљају државом царским декретима на основу 14 чланка садашњег аустријског устава. Другога савјетника нема да се избјегне тако звана „персонална унија“ између Аустрије и Угарске, чим би постао сасвим дивје засебне државе са јединјем владом на челу. Рјешавши питање обновљења компромиса од г. 1867, бечка ће влада бити у стању да приступи радикалној измјени аустријског устава, који данас даје могућност њемачкој мањини да захтјева за себе превласт над словенском већином.

Погледи из Загреба и из Петрограда на унутрашњи положај у Аустрији дакле потпуно се слажу, што би значило да је тај положај у истини такав, какав се огледа у наведенијем горњијем чланцима.

ДОПИСИ.

Колашин, 28. Октобра 1898 год. —

У своме допису од 17 маја т. г. намећу осталога напоменуто сам како су учитељи ове нахије основали своје удружење, које је прошле године имало три редовне и једну ванредну сједницу.

Удружење је са још већом вољом и енергијом почело и ове године наставати свој прошлогодишњи рад, те је 25 окт. м. имало у Пољима своју четврту, а ове године прву редовну сједницу, на којој су били присутни сви учитељи ове нахије, о којој раду и закључцима и писмом, надајући се да ће то уредити „Глас Црногорца“ ово издвојети увршити у ступцима свог цијењеног листа. —

Пошто је председник отворно сједницу, позвао је дјеловољу, те је прочитао рад на прошло годишњим сједницама. Послије прочитаног рада часници су дали оставку на почасним им дужностима и шљедовао је нови избор. Гласавије је било тајно. Већином гласова изабрани су: за председника г. Алексеа II. Чупић; за под-председника г. Јеромонах Никифор Симонич; а за дјеловољу г. Љубомир А. Булатовић. — иети, који су за часнике били и прошле године.

Послије избора председник г. Чупић предложио је да се још два члана изабере као одбор, који ће са часницима састављати управу; а дужност њихова биће да све што се даде каквме члану да изради они прегледају и о том на идућој сједници поднесу своје мишљење, и да у осуству

га подржавају на престолу докле управља земљом по њиховој вољи. Он једини има право да врши свечано поклоњење плавом небу на дан зимног суницоврата. Храма неба, гдје се врши овај свети обред, наоди се у јужном дијелу Пекина. У средини храма Цар клеће на кољена лицем према сјевору и чита молитву, у којој говори да је он нижи од неба и само од неба.

Уочи дана зимнога суницоврата, Цар у колима запрегутијем слоновома, иде у храм, гдје пали благовони Шан-Ди највећем божињству, које управља свијетом, и својим претцима, па иде у дворану „посије показана.“ Ту стоји до 5 сати и 45 м. у јутро, одакле излази у одеждама жртвоприносца. То је знак да се ражеже огњ под светијем жртвеником, на ком лежи непорочно тело, ком је управо дије године. Жртвени аромат приноси врховно божињство а Цар иде на најзваничнијем мјесто и пали тамјан пред светијем олтаром и олтарем својих предака. За тијем спустивши се три пута на кољена, и девет пута протријеви се, он приноси разне предписане дарове на жртву, док један од његовијех министара чита молитву уз пратњу музике и пјевања. Кад се Цар посљедни пут спусти на кољена, нарочито одређени виши званикодостојници пружају му у два сосуда „плот и вино сјече.“ Тада се у три пута простире на земљу пред светијем емблемима, па их узимље најважнију најдубљу благодарност.

Пучом овог свечаног принашања жртава Цар наступа дужност намјесника

дјеловито заступају истога. Друштво је овај предлог усвојило и већином гласова изабрани су г. Милун Мединица, свјештеник и г. Секуле Добричанин.

За тим су учитељи међусобно претресали разна питања из наставних предмета, показујући и методе, којима би се лакше могао постићи успјех из овог или оног предмета, пазићи на способност и карактер дјецe у овој нахији.

За идућу пету редовну сједницу ријешено је да буде 30 Јануара 1899 год. у Прекобрђу, на којој ће подијети г. г. Алекса Чукић и Јеромонах Никифор Симоновић своје мишљење о мјесним надзорницима, а г. Б. Булатовић о другој Читаници.

Пошто свако друштво, па ма коју циљ имало, мора имати свој штатут, то је наложено члановима одбора да на идућој сједници поднесу друштву мишљење о штатуту.

Послије свршенога рада, пошто су ученици Пољске школе били на окупу — а према друштвеном ријешењу на другој редовној сједници 12 децембра прошле год., да се у догичној школи гдје буде сједница држе предавања — то је г. Милун Мединица држао предавања из српског језика II и III разреда, а г. Алекса Чукић из рачуна у IV разреда.

Методично предавање новопостављеног учитеља г. свештеника Мединице није наи најмање неенадано кад смо знали, да је и прије примана свог свештеничког чина, показивао се као ваљан и добар учитељ, савјестан свога позива и рада, с чега је наше удружење, чувши да је он опет постао учитељем, не мало се обрадовало, знајући да је његовим ступањем у свој круг добило једну ваљану снагу.

Даље је одређено да у Прекобрдској школи држи предавање из српског језика у сва три разреда г. Арсо Минић.

Истога дана држан је парастос пок. Мирашу Анђелићу, свршеном чет. богослову који је преминуо 2 септембра т. г. у 22 години свога живота. — онда, кад хоћаше бити од користи својим родитељима, браћи и пријатељима и својој милој домовини!

Послије свршене службе, на којој су чиноводјелствали г. г. Јеромонах Никифор и поп Милун држан је парастос покојнику, а за тим смо пошлци на гроб ње је г. Добричанин, као школски друг покојников у име удружења држао врло лијепо и дирљиви говор.

По свршеном парастосу позвао нас је честити поп А. Анђелић, отац покојников код своје куће и ту нас пријатељски угостио; а за тим смо посетили дичног командира Лазара Бошковића, подкомандира Мата Грдинића и Момчила Бошковића, који су нас искрено предуерели.

Сјутра дан рано пошто смо у Штитарици, код приватне основне школе коначили, дошли овдје, одакле је г. председник Чукић у име удружења послао Њ. Свјетлости Њазу Мирку црквицом имендана му сљедећу честитку: „Његовој Свјетлости Њазу Мирку Великом Војводи Греховском и Зетском — Цетиње. — Учитељско удружење Морачке нахије сретно се сматра и уаима слободу честитати Вашој Свјетлости имендан. — Вашијем жељама придружимо и наше топле молитве свемогућему творцу. — Председник удружења Алекса Чукић, учитељ.“ — Његова Свјетлост изволила је одговорити сљедеће: „Г. Алекс

небеса и постаје копчом између неба и земље, као трче лице ове Тројице, које су друга два лица небо и земља.

Као владајући особитом врховном божанственом влашћу, Цар изнад свијех суштетава, што се зову боговима и духовима, има права да раздаје почасне титуле свијем нижим божанствима и подизати их на степене по њествима свештене јерархије. Није тако дано било кад је гувернер Кјан-Сју подио Цару предлог, с молбом да подари вишу част и одликовање боговима вјетра, мора и града Шанжаја с тога, што су они помогли сретно преко мора пренијети у Тјан-Цан данак у оризу. Цар је наводно испунио ову молбу и споменути богови добили су дипломе вишег ранга.

Цар је такођер „Буда садашњијех дана“. Овај његов наслов има велики значај у очима Монголца и Тибетца. Далај-Лама и његово духовенство у духовном обзирu потчињени су китајском Цару. Кад умре који од тих једних сановника, шље се у Пекин извјештај о преласку душе умрлогa у које друго тијело, али тај прелазак нема силе, докле га Цар не санкционира.

Врховна управа царкијем родом припада Цару, и вада се мудро водила, пошто књажевског савјета, у ком су: председник, два старија и два млађа савјетника — сви између Књажева. Овај велики род дијели се на двије гране: књажева ближијех и даљијех. Теун-ши, или Царски дом у ужем смислу, састоји се из

Чукићу Колацин. — На лијепој честитци учитељског удружења Морачке нахије срдачно захваљујем. — Њаз Мирко.“ —

О раду овога удружења извјештавају Вас. г. уреднице, и у будуће. —

Љубомир Ибријски.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Српски манастири у Угарској.) Новосадско „Н. Д.“ доноси чланака, у ком износи по званицијем податцима колико католички манастири издају на просвјету, па наставља:

Више од сто година води се борба око тога, да и наши манастири прилажу штагод на школе, па ипак никад ништа! У католичких манастира без икаквих закона добра воља и будна свијест, да ваља школе помагати и издржавати — а у нас јасна законска наређења изигравају се, само да манастири не прилажу ништа на просвјету. Та зар наши игумни и архимандрити не би могли по штагод годишње прилагати од богатих манастирских прихода и на просвјетне циљеви српског православног народа?

А да наши министри нијесу сиромашни показале ови бројеви, које сам послао многог тражења једва нашао. Наиме прије неколико година дошао ми је до руку прорачун наших 26 манастира за годину 1895. По томе требао је имати:

Манастир	брuto прихода	сувишка
1. Беоцин	19.068 ф.	10 ф.
2. Бешеново	6.976 "	9 "
3. Врдинк	9.829 "	— "
4. Грегетг	6.331 "	3025 "
5. Јазак	7.990 "	43 "
6. Крушедол	56.897 "	0 "
7. Кувежди	15.160 "	35 "
8. Пр. Глава	10.982 "	32 "
9. Раковац	15.531 "	— "
10. В. Ремета	6.890 "	2 "
11. М. Ремета	6.383 "	107 "
12. Фенек	16.948 "	2 "
13. Хопово	11.589 "	7 "
14. Шинатовић	7.380 "	400 "
15. Бојан	4.993 "	10 "
16. Ковиљ	34.193 "	1123 "
17. Беадин	20.931 "	111 "
18. Св. Бурађ	12.220 "	— "
19. Војловина	17.937 "	310 "
20. Златица	2.069 "	— "
21. Месић	7.949 "	4 "
22. Грабовица	3.310 "	556 "
23. Тепавина	5.380 "	1 "
24. Ораховица	4.677 "	6 "
25. Пакра	2.011 "	6 "
26. Гомпрје	4.689 "	— "

Свега дакле брутo прихода 357-873 ф а сувишка 5.794 фор.

Могли би и етим задовољни бити, да је било чистог за годину 1895. 5.794 ф. Али на жалост у рачунима Управе наших црквено-народних фондова за годину 1896, кад је сувишак од манастира из године 1895. ушао у казу црквено-народну стоји на стр. 16. да је чист приход од манастира био 3-99 ф. (три фор. и 99)!

Наши манастири постоје од више стотина година. Земље које данас имају имали су и прије; ита више прије су имали и више. Онај поуздани прорачун наших 26 манастира за годину 1895. јасно свиједочи, да су то већи и мањи спахилаци, који би ваљало да имају сачуваних и естетских милијуна фиорина готовине, те да пуним

непосреднијех потомака самога Тај-Цау. Даљи Књажевци проишходе од његовијех етричева и браће. Генеалошке таблице њихове чувају се у царскијех архивама у Пекину и Мукдену. У народу ближи Књажевци познати су под именоm жуто-пацијех, а даљи — црвено-пацијех; по боји пасова, што носе.

Књажевци царског дома и рода дијеле се на 12 степенa. Књажевци двају вишијех степена добира сваки 13.300 долара на годину, извјесни дио хране и пратњу од 360 slugа. Скупа тај државни расход на годину износи 100.000 рубаља. А најдаљи Књажевци добирају по 50 рубаља на годину. Мандурија књи овијем сиромашнијем сродницима царског дома. Народну аристократију састављају особе, које су добиле за своје заслуге један од девет степена племства. Непосредни потомци Конфуција носе наслов Ен-Шан-Кун, а знаменитог морског пирата и војсковође Коксинча, који је ишћерао Холандце са Формозе-Гај-Чин-Кун. Ово су двије војводеке породице међу Китајцима. У Мандурији има Принчева чији су претци помогли Тај-Цау да заузме Китајски престо.

рукама потпомажу школе и просвјету свога народа.

На нашу велику жалост видимо, да наши манастири ништа не чине за просвјету свога народа. Наши манастири за толико стотина година стекли су манастирски фонд, који је 31. дец. 1896. био свега ф. 53.331 и 64. нов. То није ништа за добра, која вриједу око три милијуна ф. и годишње плаћају до 50.000 ф. пореза!

Наших 26 манастира нијесу приложили ни пребијеног новчића на зидање српске велике гимназије новосадске!

Изнио сам ова факта, да се види, како је у нас на све стране јадно и жалосно а то је све зато, што у нашем народу нема правих родољуба, који би хтјели а и умјели изградити, па да се у оквиру наше автономије врше једном позитивни закони и да престане самовољно изигравање јасних законских наређења!

(Са главне скупштине српског академског припомоћног друштва.) „Србобран“ доноси: Друштво за помагање сиромашних а вриједних Срба, слушаца у кр. свеучилишту Франца Јосифа I. у Загребу држало је прошле недјеље 25. октобра (6 новембра) своју редовну главну скупштину. Прије подне послје службе божије био је помен покојним добротворима, члановима, оснивачима и колегама. Парастос је служио пренаши господ. професор Јован Петровић са њакном господ. Дим. Витковићем. На хору је пјевао мушки збор срп. пјевач. друштва. Свијета је било врло много, а виђесмо и многе рођаке и знанце покојника. — Послије подне у 2 сата почела је скупштина. Извјештај управног одбора (тајнички и благајнички) примљен је на знање, а одбору подијељен апсолуториј. Поред тога је једногласно и уз бурно одобравање примљен предлог ревиционалног одбора, да се управном одбору изрази признање на искреној љубави и заузимљивости око промишљања друштвених интереса, нарочито пак председнику г. Богдану Стојановићу и одборничком зајенику г. Петру Мандићу. — Из тих извјештаја видимо оне ствари, које ће српску публику интересовати: Прошла школска година у животу овог друштва година је четврта. Друштво је лијепо напредовало, како се види из овог: год. 1894/5. примљено је 3290 93 ф. год. 1895/6. примљено је 999 15 ф. год. 1896/7. примљено је 946 75 ф. год. 1897/8. примљено је 1419 13 ф. Свега 6655 96 ф. Од тога отпада: на осниваче 3398 ф., на помагаче 330., на дарове 1802 89 ф., на забаве 131 77 ф., на комаде 396 80 ф., на праве чланове 592 50 ф. Свега 6655 96 ф. Чланова оснивача (са уплатом од најмање 30 ф.) има друштво 89. Од почетка друштва 1. нов. 1894. до 30 септ. 1898. издано је 1924 35 ф., а од тога на припомоћи 1659 ф. Дана 30 септем. 1898. године имало је по том друштвено чистих 4731 61 ф. Од тога је наплаћено 1122 ф. за 33 акције Српске банке, а остатак је уложен у истој банци. Поред тога није још друштву исплаћен легат од 2000 ф., што му га је завјештао благодотворни митрополит сарајевски Ђорђе Николајевић. Остатина расправа је свршена, по српској правос. цркв. општина загревачка као управитељица тога легата треба још да добије од вис. мр. зем. владе дозволу, да јој се легат исплатити може. Управни се одбор овог друштва обратио с молбом на вис. владу за што скорије ријешење, али одговора још добио није. — На припомоћ је подијељено 1. године 203. ф. 2. године 151. ф. 3. год. 520. ф. 4. год. 685. ф. Из тога се види, да друштво хвала српском родољубљу — лијепо напредује. Прошле школске године потпомогнуто је 29 чланова. На свакога попријечно дошло е 23. ф. 62 и. Најсиромашнији је добио 78 ф. 50 и. Припомоћи су дијељене 5 пута преко године. — Друштво имаде и лијепу библиотеку (преко 300 књига). — По том је биран нови управни одбор. За председника је изабран Саво Стојановић, правник, за тим је изабран одбор, који се овако конституисао: потпредседник Ђуро Витас, филозоф; тајник Јован Копкар, правник; благајник Петар Мандић, правник, и Коста Суботин, слуш. шумар. акад. као четврти одборник. За одборничке зајенике изабрани су Стеван Бреберина и Ђорђе Марковић, правници, а у ревиционални одбор изабран је правник Лазар Самарџић-Королија као председник, а Богдан Чукић и Владимир Мушицки, правници, као ревиз. одборници.

(Нове књиге.) Примили смо сљедеће нове књиге:

Читавка за трећи разред основнијех школа. Саставио Ђуро Поповић. Прегледала и одобрила К. Ц. Школска Комисија. Цетиње, државна штампарија, 1898. Цијена 50 новчића.

Српски Буквар, написали: Ђуро Поповић и Јован Рогановић. Прегледала и одобрила К. Ц. Школска Комисија. Цетиње, државна штампарија, 1898.

Албум женског одјељења пожаревачког казног завјода са саститиком. Написао Милун А. Поповић. Пожаревац штампарија Ђорђа Наумовића, 1898. Цијена 2 динара.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Колико је влаге и какво је ђубре потребно воћкама?) Учени људи су израчунали, колико воде треба једној воћки. Према том рачуну је чисто неvjероватно, колико много воде троше воћке.

Врло много воде потребују воћке за свој развитак и напредак, али нуз то се врло много воде испари кроз листице. Што је више листица на воћки, тим више воде употребљава. На примјер из једне крушке — од 10 година за 10 сати се ближе 7 литара воде испари а један воћњак од 1½ јутра потребује за 12 дана око 200 пенаца воде за испаравање само.

Из овог рачуна јасно је сваком, да воћкама треба што више воде пружати, ако смо ради да нам добро црте и рађају. Особито за вријеме љетне омаре, када сунце припече и вјетрићи ширкају, треба особиту брига поклонити томе, да воћке имају увјек влаге, јер у то доба испаравање врло много брже иде, по иначе.

Воћке треба преко љета залијевати, али треба гледати, да вода доспе до сиких и најмањих жилица, како би се нешто више могла у воћку упити. Често ћеши видјети, да велике воћке у сам коријен залијевају. Овако залијевање нема никакве користи, јер младе, ситне жилице, које влагу највише унијају, нијесу груписане око коријена, него даље од њега у земљи свуд унаоколо. Та мјеста, гдје се находе ситне жилице, треба залијевати и то је најбоље ашавом или дебелим прљком направити рупе око воћке па у њих воду сипати. Те рупе треба код младих воћака толико, да су далеко од етабла, колико је круна у воћке велика. Код старијих воћака према добу треба одредити обично између 1½ и 2 метра даљине.

Свако зна, да воћке само течну храну могу у себе примити и зато ће свако лако увидјети, колико је корисно воћке течним ђубретом залијевати, онда, кад желимо да од ђубрења што скорије имамо користи. Зато је потребно, да имамо при руци довољно воде, која би спирала снагу ђубрета и одијела у земљу онамо, гдје ће воћка највише од те снажне хране моћи у себе усисати.

Код великих воћака овај начин ђубрења је једини, од којег имамо најде. Вубре само плитко метнути у земљи не вреди ни по дуле дувану, јер до тог ђубрета жилице од воћке не могу доспјети зато, што су дубоко у земљи. У врло ријетким приликама само, кад наиђу бујне книце или земљу натови јака влага од открањеног сијења, може и то ђубре да је од користи, јер га силана влага спере низе. Али на те ријетке случајеве не треба рачунати.

Крај тога један дио снаге ђубрета себи приграбе биљке или трава, која расте око воћака. И ако оно биље, које лежи тик уз коријен од воћке, самој воћки ништа не штоди, ипак одваја влагу у себе и тиме посредно смета воћкама. Зато не можемо довољно нагласити, да треба при сваком ђубрењу толико воде додати, да се храна из ђубрета растони у влази и полако процеди до жилица од воћака, које само течну, растопљену храну могу у себе примити, те дакле само од такве хране, могу и имати користи.

Можда ће когод од читалаца рећи није потребно воћке залијевати и још их ђубрити. Та сто смо и ми и наши стари подрхранивали воће, па нам је без залијевања и без ђубрења добро пртило и према годинама мање или више рода доносило. Но то није тако. Ако су стари нешто продуктивни чинили, не требамо ми да гријешимо.

Као што сваки жив створ на свијету много боље напредује и много дуже траје, када му угађамо и добро га негујемо, тако ће и воћка много боље рађати и много дуже трајати, када је залијевањем и добрим ђубрењем у снази непрестано одржавамо. Ни један газда не може схватити рачуна, кад му се воћке још младе, после неколико година осуше. Таква ће газда непрестано подизати воћке, али од њих неће имати веће користи ни прихода.

Топло вам препоручујем моје горње савјете, да их у годно вријеме употребите, јер се нећете покајати. Ја од више година ово тачно вршим и испуњавам, и само се могу пред свакиm похвалити, да ми воћњак лијепо крајтару доноси сваке године.

† ЈЕЛИСАВЕТА ПЕТРОВНА НАРЦОВА.

Петроградско „Н. Време“ пише:

„Данас, 24 октобра, умрла је у 76-ој години живота знаменита Русиња. Преминула је начелница општине милосрдних сестара св. Ђорђа, Јелисавета Петровна Карцова. Њезин живот био је сами подвиг племените службе неволницима. Јелисавета Петровна, кћер помјешника новгородске губерније, родила се г. 1823. Г. 1855. у тешко доба севастопољске обране, када су иницијативом Велике Књагинје Јелене Павловне биле послане прве милосрдне сестре Крестовоздвиженске општине на бојно поље, Јелисавета Петровна похитала је у Севастопољ, да посвети своје силе помоћи рањеницима. Она је нашла у Севастопољу ужасну слику неопицивог страдања услед пуног оеуства правилно организоване помоћи. Под руковођењем Н. И. Пирогова, покојника у друштву са другима великодушностијема Русињама уложила је све своје силе, све своје срце да облакша судбину рањенијех и болеснијех. Ова година бједна ријешила је даљу судбину Јелисавете Петровне. Она је остала милосрдном сестром за сав свој живот. По свршетку рата Јелисавета Петровна трудила се до 1867. као старија сестра Крестовоздвиженске општине; па у Москви у приватној болници Милукова до г. 1870. Кад је основана била општина св. Ђорђа, њезине основатељице Принцеза Јевгенија Максимилјановна Олденбургска и графинја Гајден, с одобрењем Н. В. Царице Марије Теодоровне и по препоруци проф. Боткина, позвали су Јелисавету Петровну да заузме мјесто начелнице нове општине и да је организира. Општини је покојница дала сву њену унутрашњу уредбу, и сав дух пожртвовања у служби облакшавања људских страдања. Јелисавета Петровна до последнијех дана, кад ју је болест оборила на постељу, стала је вада на свом мјесту и са осталијем сестрама дијелила њихове трудове, дајући им добар примјер. Г. 1876. у вријеме црногорско-турског рата, Јелисавета Петровна, на челу одјелена општине, похитала је у Црну Гору, и тамо у средини херојског народа стекла је опште поштовање, које је грашчило с обожаванјем. Кад је то одјелене општине оставило Црну Гору, Црногорци, који се с великом пажњом не односе према женама, целовали су руку Јелисавети Петровној, а Књаз Никола црногорски, у имену Њезином Величанству Марији Александрићу, изразио је сву срдечну захвалност својег народа самопожртвованој руској сестри милосрдној, *црногорској најуци*, Ј. П. Карцовой. Букнула је руско-бугарска војна и Јелисавета Петровна са сестрама Георгијевске општине на ново је похитала у помоћ рањеницима и у Бугарској се трудила за вријеме свега рата, не штедећи своје силе ни живота. Вас даћи живот ове идеалне жене био је посвећен развиту драге јој општине и воспитању покољена милосрдних сестара. Будући сама узор самопожртвовања, сасвијем одана својој дужности, далеко од ма каквијех егзотичких тежња, покојница је захтјевала и од својих ученица, да такве буду, и може се рећи без претјеривања да је она сама била онај идеал, ком треба да теже све милосрдне сестре; едужба њуна самопожртвовања без друге награде осим свијести часно извршене дужности — то је била њена завонијед сестрама, и тој завониједи она је остала вјерна кроз 43 године свога дјеловања на трудном попришту милосрдних сестре.“

Овај глас из братске нам Руеније на ње живог одзива по свој Црној Гори, и ове црте благотворног живота племените Русиње паде најбољу потврду у њеном њезном материјском његовану нашијех рањеника у последњем нашем рату.

Нека је благословена њена упомена! Покој њезиној племенитој души!

(Личне вијести.) Г. др. Михелић, досадашњи војнички лекар у Ботору, који је у више случајева био позван у Књажевски Двор, добивши премјештај, прије свога одласка, долазио је прошле недеље са својом госпођом на Цетиње, да се покрене Н. В. Господару, који их је позвао примити и госпоњу Михелићу преставити Н. В. Књагини.

(Први родитељски скуп.) У Цетињу, мушк. и женск. школи био је ове школ. године 1 новембра први родитељски скуп, на коме је прочитан дио „Школског Закона“, који се односи на родитеље, а последње тога држио је упр. учитељ Ђуро Шпадијер говор о „припадничким болјестима“ са особитим обзиром на „дифтерију“, која се на Цетињу појавила. Скуп је био прилично посјећен.

(† Велика Војвоткиња тосканска Марија Антонија, најстарији члан Хабзбуршке Куће, умрла је у Гмундену у 84-ој години живота од старачке слабости. Била је кћер напуљског Краља Франа I. из другог брака са италијанском инфанткињом Маријом Изабелом, и родила се у Палерму 1814. Г. 1833. ијечала се Великијем Војводом тосканскијем Леополдом II, те је срећно с њим живјела у двору Пети у Фиренци. Великовојводека тосканска кућа имала је више обзира на народ италијански од иједне друге туђинске владалачке куће у Италији, и за то је уживала поштовања у Италији, али мисао уједињења и ослобођења народног од туђинаца није ни ну поштедио. Услед револуције г. 1848, која је била захватила цијелу Италију, Леополд II са својом породицом морао је оставити Фиренцу и тражити екзилшта код свог шуре краља напуљског у Гаети, гдје се био склонио и Папа Пино IX. Кад је револуција била угушена, Леополд II се опет врати у Фиренцу; али кад је Савојска Кућа г. 1859. развила застану уједињења Италије, Леополд II одрекао се престола у корист свога сина Фердинанда IV, а са осталом породицом настану се етало на свом имању у Шакенверту у Чешкој; следеће године и син му је морао оставити Тоскану, пошто је тоскански плебисцит одлучио да се Тоскана сједини са монархијом Краља Виктора Емануила. Отада је великовојводека породица живјела са свијем тихо у Шакенверту, гдје је толико била љубљена, да су Леополда II бирали три пута заусебине за градоначелника, и он се је те чести примао, што такођер казује његову доброту, коју му је народ и у Тоскани признавао. Г. 1870. Леополд II умрије у Риму, а удова Великовојвоткиња повуче се у свој двор Орт на гмунденском језеру. Покојница је одгајала своју дјецу с великом пажњом, те су високо васпитана, као што је и сама била. Од своје дјеце највише је љубила сина Ивана, који се одрекао свог наслова, и узео престо грађанско име Иван Орт, да тајанствено нестане. Покојница је за својим сином туговала, али није никад ијервала у његову смрт. У двору су остале његове собе петакнуте, а на језеру његове лађе стоје још, како их је он оставио. Иван Орт, као Велики Војвода походно је и Црну Гору.

(Руска музика у Абисинији.) Има двије године од како су отпущивали у Абисинију Н. К. Михљевић и А. Дорошевић, први капелмајстор једне гранатирске пуковније петроградскога војеног округа, а други његов помоћник, да тамо саставе војнички музички хор за Менелика, и да га извјежбају. Одабирајући из Меленикове војске војнике, талентиране за музику, Михљевић и Дорошевић испунили су свој задатак сјајно, и сада Менелик има дивно извјежбани војнички оркестар исто као и у европским државама. Абисински музиканти свирају сасвим лијепо, па и дивно, педесет најодранијих мелодија, а међу њима и руску химну „Боже царја храни“, оперу „Кизиб за царја“ и друге. Још је Михљевић сложио абисинску химну, посвећену Менелику, и кад год је оркестар почео свирати, Менелик се неопицано радује и одушевљава зајено са царском Таутом. Михљевић и Дорошевић вратили су се, богато одобрени Менеликом, у Руенију, и руски апостоли, јављајући о њихову повратку и успјеху, велу: Радујемо се што се руска музика учврстала у Абисинији, гдје су Италијани и Ниглези толико радиле да им тамошњи принц православни хришћани играју како они свирају.

(Електрицитет — средство за подмлађивање.) — Лист „Electrical Engineer“ јавља за један проналазак, који ће назвати, велико дивљење нарочито код женских. Проналазач је славни Никола Тесла, који се већ толико прославио на пољу електро-технике, да сад хоће да учини нешто и за здравље, односно за њену тјјела. Тесла је дошао на ову мисао на основу два искуства. Прво онај познати факт, да електрицитет тамани бактерије, а друго и то, да на површини људске коже живи тма божјија бактерија — на једном квадратном сантиметру од прилике 4000—7000 комада. Није могуће, да те бактерије не шкоде кожи и оне су много криве, што се кожа прије времена збрчка. Саставио је с тога Тесла такву електричну батерију, која је кадра уништити те батерије тако, да кожа дуго може да сачува свјежину и љепоту своју. Тесла препоручује, да се та батерија сваки дан једаред употребљава, и да се послје сваке употребе дотичне уније алкохолем.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

СОФИЈА, 1 новембра. — Сабрање је примило адресу, која одговара на престоши говор. Стојилов је нагласно, да је посјета Књажева у Петрограду крунисала измирење са Русијом. Бугарска је политика лојална према свима. Набрајао је концепције уступљечко Султаном и нада се још више одржати благовољењем Султановијем, и брзо подијети конвенцију о укинућу апитулација.

ЦАРИГРАД, 1 новембра. — Цар Вилхелм полазећи из Дамаска и Бајрута измијенио је најсрдечније депеше са Султаном. Цар Вилхелм не може да искаже своју благодарност. Говори да дочек величанствени на турском земљишту неће никад заборавити.

КАНЕА, 2 новембра. — Устани су обећали да ће предати оружје кад стигне Принц Ђорђе, који се брзо чека.

ЦАРИГРАД, 2 новембра. — По извјештајима с Крита, последњи официри-војници и чиновници турски оставили су Крит. Зиновјев се повратио из Ливадје.

ВАШИНГТОН, 2 новембра. — Влада је упутила делегате у Паризу да се и не упушта у дискусију о суверенству Филипина, него само о начину цесије острва.

МАДРИД, 3 новембра. — Сагата је болестан, у постељи.

ЖЕНЕВА, 3 новембра. Осуђени Лукени анелирао јена касацију.

ТРИЈЕСТ, 4 новембра. — Принц Ђорђе стигао је и отпутовао лојдовијем парабродом „Вохемија“.

РИМ, 5 новембра. — Парламенат је отворен престонијом говором, у ком се вели, да су односи са свијема велесилама врло срдечни, што свједочи њихов одговор на иницијативу италијанске владе односно анархиста. Влада је тврдо одлучна за политику мира у Африци. Поморске силе постепено ће побољшавати бројем и врстом бродова, по захтјеву обране народнијех законитијех интереса. Напне дјеловање у концерту био је у спорузуму са савезницима, с главном сврхом уздржања мира. С тога смо престали на великодушну иницијативу једног Суверена пријатеља односно разоружања. Са цунијем повјерењем гледамо у будућност. Престони је говор одушевљено био примљен.

БРИДИЗИ, 5 новембра. — Грчки Принц Ђорђе стигао је и настаvio пут у Патрас.

КАНЕА, 5 новембра. — Прваци христијански и мухамедански састали су се у провинцији Ситији. Састанак свједочи искрено приближење Христјана и Мухамеданаца.

БЕЧ, 6 новембра. — Обе камаре рајхсрата имале су свечане сједнице поводом царског јубилеја.

О Г Л А С.

Митар и Стеван, синови Сава Николина Радловића из Комана пријемли су први прије четири године, а други о Видову-дне ове године, у Бугарску и од поласка до сада нијесу се јављали својој фамилији, те услед поднесено молбе њиховог брата Марка, умољава се свако ко би о њима што год знао да достави

КЛАН, БЪ. МН. ИНОСТ. ДЈЕЛА.

О Б Ј А В А.

Са овим се износе на јавну продају до 1 Јануара идуће 1899 год. двије једнокатне куће Мила Јанкова Думовића, постојеће једна до друге у линији главне улице у оvd. новој

вароши код Врбе, ограђене по новом плану; једна је дугачка 11 метара са зидовима, има 4 сухоте (собе), и за истом 4 теве и припадајућу баншту, друга је дугачка 10 а широка 5 метара и 30 цм. са 2 сухоте и припадајућом банштом за измиру његових дугова. Такође исто, износи се на продају и кућа једнокатна Гордана Маркове Думовић у исту линију главне улице нове вароши, са 2 сухоте, дугачка 11 а широка 7 метара са зидовима и припадајућом банштом до истога дана као и горње двије.

Ко би желио поменути куће купити, нека се пријави на 1 Јануара идуће године у овој Управи, кога ће се дана уступити понудиоцу највише цијене.

Цетиње, 15 октобра 1898.

Број 1907.

УПРАВА ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

2—3

О Б Ј А В А.

Вугале Н. Иваншевић, овдашњи становник из слободне руке продајем своју једнокатну кућу у Миркову Вароши, у главној улици Књаза Николу. Кућа има дужине метара 9¹/₂, од најтврђег материјала по плану ограђена, и за 2 бутиге уређена.

Цијена биће умјерена.

Ко жели исту купити, може се продаваоцу у Подгорицу обратити.

О Б Ј А В А.

Возна пошта полази сваки дан од Цетиња за Котор у подне — осим сриједи кога дана полази у 8 сати у јутро и стиже у Котор у 2 сата по подне, има везе са брзовозним парабродом Унгар.-Хрв. Друштва који полази исти дан у 3 сата по подне из Котора за Ријеку (Фјуме) и осим пошти кога дана полази у 10 сати прије подне и стиже у Котор у 4 сата по подне, има везе са брзовозним парабродом Лојидовог Друштва, који полази исти дан у 6 сати по подне из Котора за Трст.

Из Котора за Цетиње возна пошта полази сваког дана у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из Цетиња за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати по подне и стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Из Подгорице за Цетиње полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из Подгорице за Никшиће полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже у Никшиће у 11 сати пр. под.

Из Никшића за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати по подне, стиже у Подгорицу 6 сати по подне.

С Пристани за Бар полази сваки други дан (почевши на 1 септембра ов. год.) у 6 сати прије подне, долази у Бар у 6³/₄, полази из Бара за Вир у исте дане у 7 сати прије подне, долази на Вир у 12 сати по подне.

С Вира за Бар полази сваки други дан (почевши на 2 септембра ов. год.) у 6 сати прије подна, долази у Бар у 11 сати, а полази за Пристан у исте дане у 11¹/₄ сата прије подне, долази на Пристан у 12 сати по подне.

Цетиње, 31 августа 1898.

У П Р А В А

Књ. Цр. Пошта и Телеграфа.